

SÖZCÜKTE YAPI

Kök: Bir sözcükteki tüm ekler atıldıktan sonra kalan anlamlı ve sözcükle ilgili yapı birimidir. (Mavi, Sıra...)

Gövde: Yapım eki almış sözcüktür. (ev-li)

Gövdeden türeme: Birden çok yapım eki almış sözcüktür. (ev-li-lik)

Yansıma kök: Doğadaki sesleri yansıtan ad soylu sözcüklerdir. (bom-ba-la-mak) (hav-la-mak)

EK ÇEŞİTLERİ:

A) ÇEKİM EKLERİ

ÇEKİM EKLERİ

İSİM ÇEKİM EKLERİ

Ki

Eşitlik eki

Hal Ekleri

Çoğul eki

FIİL ÇEKİM EKLERİ

Şahıs Ekleri

Olumsuzluk ekleri

Kipler

1) İSİM ÇEKİM EKLERİ

Ki (yapım eki)

Cevap+ki hangi sorusuna cevap

Evdeki hesap (Hangi hesap?)
eşyayı alıyım?)

Çantadakileri al (Hangi

Ki (çekim eki) "İlgi Zamiri" (Bir ada gelerek adın yerini tutarlar.)

Benim fikrim = benimki

Eşitlik Eki (-ce)

Kardeşçe gibi yaşayalım (Kardeş gibi) (Çekim eki =çe)

Bizce göre sorun yok (Bize göre) (Çekim eki=ce)

NOT: Türkçe zor bir dildir

(Yapım eki=çe)

Çoğul Eki (- ler)

- Müdür beyler geldi mi? **Çekim Eki - Saygı**
- Çocuk ateşler içinde yanıyordu **Çekim Eki - Abartma**
- Kapıyı otuz yaşlarında bir adam açtı **Çekim Eki - Yaklaşık**
- Yarın annemlere gideceğiz **Yapım Eki - Aile**
- Rusların sıcak denizlerde gözü var **Yapım Eki - Soy**
- Toroslar Akdeniz'i kuşatır **Yapım Eki - Dağ**
- Nice Mustafa Kemaller yetiştirebilirdik **Çekim Eki - Onun gibi (Benzerlik)**
- Oralarda ne güzel insanlar var **Çekim Eki - Uzaklık**

Belirtme Hal Eki (ı,i)

- Neyi?-Kimi?-Nereyi? (Soruları bize belirtili nesneyi verir.)
- Arabayı yeni sattı = Neyi sattı? **(Hal eki) (Çekim Eki)**
- Evi yeni yandı = Neyi yandı? **(İyelik eki) (Çekim Eki)**

NOT: İsme gelirse çekim eki olur, fiile gelirse yapım eki olur.

Yönelme Hal Eki (a)

- Neye?, Nereye? , Kime?, (Soruları bize dolaylı tümleci verir.) Ne zaman? (Sorusu bize zarf tümlecini verir.)
- Sabaha gelirim. **(Ne zaman gelirsin?) (Çekim Eki)**

NOT: İsme gelirse çekim eki, fiile gelirse yapım eki olur. (dize, süre)

Bulunma Hal eki (da)

- Neyde?, Kimde? , Nerede? (Soruları bize dolaylı tümleci verir.) Ne zaman?, Nasıl? (Soruları bize zarf tümlecini verir.)
- Ormanda ayı var. (Nerede ayı var?) **(Çekim Eki)**

NOT: İsme nasıl sorusu sorulduğunda cevap veriyor ve (-de, -da) eki alıyorsa yapım ekidir. (Sözde soykırım, sahanda yumurta)

Çıkma, Ayrılma, Uzaklaşma Hal eki (dan)

- Neyden?, Kimden?, Nereden? (Soruları bize dolaylı tümleci verir.) Ne zaman?, Nasıl?, Niye? (Soruları bize zarf tümlecini verir.)

- Ayşe'den çok soğudum. (Kimden soğudun?) (Çekim Eki)

NOT: İsme nasıl sorusu sorulduğunda cevap veriyor ve (-den, -dan) alıyorsa yapım ekidir. (Sıradan olaylar)

Yalın Hal (Hal eki almaz.)

- Çekoslovakya-lı-laş-tır-ama-dık-lar-ımız-ın = YALIN!

- Bardak, Sular = YALIN!

NOT: Ev-e = Yalın değil!

Tamlama Ekleri

- Tamlayan eki: (-ın, -in, -un, -ün), (-nın, -nin, -nun, -nün)

- Tamlanan eki: (-ı, -i, -u, -ü), (-sı, -si, -su, -sü)

Kapı**nın** kolu, At arabası**sı**

2) Fiil Çekim Ekleri

a)Haber Kipleri

1-Şimdiki zaman (-yor)

- Oku-**yor**-lar (-yor: Çekim eki)

Görüyor, uyuyor...)

2-Görülen geçmiş zaman (-dı)

- Gül-**dü**-nüz (-dü: Çekim eki)

Sev**di**, bildi...

3-Öğrenilen geçmiş zaman (-miş)

- Sev-**miş**-im (-miş: Çekim eki)

NOT: Geçmiş dönem (-miş: Yapım ekidir)

4-Geniş zaman (-r / -maz)

- Gid-er-sin (-r: Çekim Eki)

- Gid-e-mez-sin (-mez: Çekim eki)

5-Gelecek zaman (-acak)

- Kaç-ma-y-acak (-acak: Çekim Eki)

NOT: Gelecek günler (-ecek: Yapım Ekidir)

b. Dilek Kipleri:

1-Gereklilik (-meli, -malı)

- Oyna-ma-malı-y-ız (-malı: Çekim Eki)

NOT: Taşımali eğitim (-malı: Yapım Ekidir)

2-İstek (-e, -a)

- Yap-sa (-a: Çekim eki)

NOT: Düşme kalkan (-e: Yapım ekidir)

3-Dilek-şart (-se, -sa)

- Kalk-sa-k (-sa: Çekim Eki)

4-Emir (Eksiz)

- Gelsin, duysun, konuşmasın, sus...

B)YAPIM EKLERİ:

1.İsimden isim yapan ekler:

(-lık): Kalemlik, (-sız): Evsiz, (-cil): Otçul, (-cık): Minicik, (-ce): Fransızca, (-ak): Yanak, (-ci): İşçi, (-gen): Dörtgen

2. İsimden fiil yapan ekler:

(-a): Yaşa, (-lan): Dertlen, (-sa): Önemse, (-et): Kanat

3. Fiilden isim yapan ekler:

(-ak): Yatak, (-gın): Yorgun, (-ı, -i): Batı, (-ık): Yarıık, (-gi): Bilgi

4. Fiilden fiil yapan ekler:

(-ş): Uçuş, (-t): Ürküt, (-er): Çıkar, (-ış): Bitiş